

ת"פ 16648/11/19 - מדינת ישראל נגד יהודה הוד בן דהן-בעצמו

בית משפט השלום בקריית גת

30 יוני 2021

ת"פ 16648-11-19 מדינת ישראל נ' בן דהן
בפני כב' השופטת, סגנית הנשיא ענת חולתא
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד דן בהט
נגד
יהודה הוד בן דהן-בעצמו
ע"י ב"כ עו"ד עודד חביב

המאשימה

הנאשם

גזר דין

רקע

1. ביום 9.12.20 הורשע הנאשם לאחר ניהול הוכחות בעבירות של **חיפוש במקרקעין לגילוי עתיקות ללא אישור** - לפי סעיף 9(א) וסעיף 37(ב) לחוק העתיקות, תשל"ח - 1978 [להלן: החוק] ואי הודעה על גילוי עתיקה - לפי סעיף 3 וסעיף 37 (ג) לחוק.

יזכר, כי הנאשם הורשע בשתי העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, אך לא באופן מלא בגין כלל העובדות שיוחסו לו בכתב האישום (ראו הכרעת הדין מיום).

2. תמצית הכרעת הדין היא, שהנאשם ביצע פעולות חיפוש רבות במקרקעין לגילוי עתיקות, ללא אישור. זאת, הן במקרקעין שהוא אתר עתיקות מוכרז ובין במקרקעין שאינו מוכרז ככזה. פעולות החיפוש בוצעו באמצעות גלאי מתכות ואת חפירה.

כן נקבע, כי כלל הפריטים המפורטים בכתב האישום שנתפסו בבית הנאשם הם "עתיקות" ואולם רק ביחס לחלקם הוכח מעבר לספק סביר היסוד הנפשי הנדרש בעבירה. לעניין זה נקבע, כי נפל פגם בהתנהלות היחידה החוקרת בשלב החיפוש בעטיו לא ניתן לשלול את גרסת הנאשם כי לא ידע, אף לא חשד, שמדובר ב"עתיקות".

נדחתה גרסת ההגנה כי לא הוכח שהנאשם התעניין באופן אקטיבי בעתיקות ובפרט במטבעות עתיקים וכן נדחתה הטענה כי פעולות החיפוש עם גלאי המתכות לא נועדו לחיפוש עתיקות. נקבע, כי לכל המדובר בפעולות נועדו גם לחיפוש עתיקות.

במסגרת הכרעת הדין נדחו טענות עובדתיות כאלה ואחרות של הנאשם כסותרות זו את זו באופן בלתי ניתן ליישוב או כבלתי אמינות.

כמו כן, במסגרת הכרעת הדין ניתנו מספר הערות לגבי התנהלותו הדיונית של הנאשם ואופן ניהול ההגנה על ידו, לרבות טענות שונות שהועלו ונדונו באופן ארכני הרבה מעבר לדרוש, חלקן טענות בעלמא או שהתבררו כבלתי

רלוונטיות להכרעה ובאופן שגרם לבזבז אדיר של זמנו של בית המשפט ומשאבי הציבור אגב כך.

טענות הצדדים לעונש

3. **ב"כ המאשימה** הגיש גיליון הרשעות של הנאשם [ת/29].

4. נטען, כי חלק מהאירועים בהם הורשע הנאשם בוצעו לאחר שעוכב על ידי מפקח של רשות העתיקות שהזהיר אותו מביצוע עבירות של חיפוש שלא כדין בעזרת גלאי המתכות.

5. נטען עוד, כי מעשי הנאשם היו חלק מעיסוק נרחב בנושא העתיקות ולא מדובר בעניין מקרי או חד-פעמי.

6. נטען כי מתחם העונש המקובל בגין מעשי הנאשם נע בין מאסר על תנאי וקנס של עשרת אלפי שקלים לבין מאסר בפועל עד לחצי שנה.

7. נטען, כי במרבית התיקים בהם נדונו נאשמים במקרים דומים, התיקים הסתיימו בהסדרי טיעון ברף הנמוך ולא לאחר שמיעת ראיות אינטנסיבית, והוטלו בהם עונשים בתחתית מתחם הענישה. נטען, כי במרבית המקרים אף מדובר בעבירה יחידה ונאשמים ללא עבר פלילי.

8. נטען על ידי המאשימה, כי לאחרונה התקבלה החלטת מדיניות אצל המאשימה, כי רמת הענישה הנוהגת אינה משיגה את מטרותיה ולא מייתרת הרתעה ועל כן התקבלה החלטת מדיניות אצל המאשימה להעלאת רף הענישה.

9. נטען, כי במקרה דנן יש מקום לעתור להטלת עונש מאסר.

10. בגדרי המתחם, ביקש ב"כ המאשימה להביא בחשבון את התנהגות של הנאשם, שהמשיך בביצוע העבירות גם לאחר שהוזהר, עוצמת הפעילות ומשכה וההרשעות הקודמות.

11. לעניין הערכים המוגנים ומתחמי הענישה, הפנה ב"כ המאשימה למספר פסקי דין: ת"פ 8508-05-15; ע"פ 48342-06-15; ת"פ 12352-05-19 שבו בית המשפט הרשיע נאשם בעבירה דומה וגזר עליו 3 חודשי מאסר אשר ירוצו בדרך של עבודות שירות.

12. מטעם **הנאשם** הוגשה אסופת מסמכים הנוגעת למצבו הכספי של הנאשם [נ/9] וכן מסמך בנוגע למצבו הרפואי של הנאשם [נ/10].

13. **ב"כ הנאשם** ציין, כי במקור הוגש כתב אישום ללא עתירה למאסר בפועל, והמאשימה הודיעה על עתירתה למאסר בפועל רק כשהתברר כי הנאשם כופר במיוחס לו ומבקש לנהל את ההליך ואין להחמיר איתו בשל כך.

14. צוין, כי לא נוהל הליך סרק שכן בסופו של דבר קיים פער בין כתב האישום ובין הרשעת הנאשם.

15. נטען, כי קיימת פסיקה מעטה בנסיבות דומות ממנה ניתן ללמוד על רמת הענישה הנוהגת. ב"כ הנאשם הפנה לת"פ 58372-03-11 (טב') **מדינת ישראל נ' שוט ולנטין** (29.5.11) - בו נאשם ביצע עבירה של חיפוש

עתיקות והוטל עליו 6 חודשי מאסר על תנאי וקנס. עוד הפנה לת"פ (חי') 17070-10-12 **רשות העתיקות נ' אסד** (22.1.14) - בו נמצאו בביתו של נאשם פריטי עתיקות רבים ונגזר על הנאשם קנס והתחייבות.

16. נטען, כי ככלל, עונשי מאסר מוטלים על מחפשי עתיקות מאורגנים, למטרת רווח או כאשר נגרם נזק לאתרי העתיקות. במקרה זה לא מדובר בנסיבות אלה וגם על פי הכרעת הדין הנאשם איננו שודד עתיקות מוכוון מטרה, החיפוש לא נעשה באופן מקצועי, אלא מדובר במי שאוסף הכל מכל וכל ומעשיו הן בגדר תחביב.

17. לעניין גובה הקנס נטען, כי הנאשם מחוסר עבודה בתקופת ה"קורונה", לחובותיו חובות כספיים והוא מתקיים מקצבת הבטחת הכנסה. הנאשם סובל מהפרעת קשב, היפראקטיביות ובעיה בעצבים בגינה נקבעו לו 20% נכות. על כן נתבקש כי מתחם הקנס יתחשב במצב הנאשם ויוטל עליו קנס מתון.

18. **ב"כ הנאשם** עתר להשבת גלאי המתכות על מנת שהנאשם יוכל למכור אותו וכך לממן את הקנס. המאשימה התנגדה להצעה זו.

19. **הנאשם** בדבריו האחרונים מסר כי בפעם הראשונה שהגיעו להזכירו לא הבין על מה האזהרה, שכן לטענתו היה במקום בו מותר לו להיות על פי החוק ולכן לא הבין את מהות העבירה. עוד ביקש למסור כי קיים לו חוב גם ברשות האכיפה והגבייה וביקש להתחשב במצבו.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם:

20. מתחם העונש ההולם למעשה העבירה נקבע בהתאם לעיקרון ההלימה ולפיו נדרש יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשמים, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. ביישום עיקרון ההלימה וקביעת מתחם העונש במקרה קונקרטי, בית המשפט יתחשב בשלושת אלה: הערך החברתי שנפגע ומידת הפגיעה בו; מדיניות הענישה הנוהגת; ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

21. החיקוקים שבהם הורשע הנאשם נועדו להגן על נכסי הציבור, ולאפשר מחקר, שימור והצגה של ערכים תרבותיים ומורשת היסטורית. ההכרזה על אתרים כמוגנים נועדה להבטיח, חשיפה מושכלת ומבוקרת של המוטמן בהם, ועל ידי אנשי מקצוע שהוכשרו לכך.

על חשיבותם של ערכים אלה, עמד בית משפט העליון בפסק דינו ב-ע"פ 5502/12 **גולן נ' מדינת ישראל** (29.9.2013), תוך שנקבע כי חפירות וחפוש עתיקות לא חוקיים הפכו למכת מדינה שיש לפעול למיגורה באמצעות הליכי אכיפה הולמים. ראו דבריה של כב' הש' ברק-ארז שם:

"ממצאים ארכיאולוגיים הם קניין הכלל וחשוב שיישארו כאלה- להנאת הציבור כולו, לקידום הידע, ולשם שמירתם לטובת הדורות הבאים. זאת ועוד, חפירות בלתי מבוקרות והמסחר שבא בעקבותיהן גורמים לא רק לגזל של משאבים מתכלים ולהעלמתם מן הציבור, אלא גם לפגיעה בחקר ההיסטוריה והתרבות- בשל האופן שבו הן משבשות את חשיפתן המסודרת של שכבות

היסטוריות המונחות באופן מוחשי זו על גבי זו [...] כל פגיעה באתר עתיקות היא מעצם טבעה פגיעה בלתי הפיכה ובלתי ניתנת לשחזור". הגם שהדברים ידועים, הערך הכספי הגבוה המיוחס לעתיקות בשוק הפרטי יוצר תמריצים שליליים לא מבוטלים לסחר פרטי ולא מפוקח בהן. לאמיתו של דבר, סחר זה יוצר תמריץ קבוע להמשך הביזה של אתרי עתיקות. [...]

לבסוף, וחשוב מכול- מעבר לפן המשפטי הטהור, השמירה על אוצרות התרבות הארכיאולוגיים מחייבת גם שינוי תודעה במישור הציבורי. [...] גם בתחום הארכיאולוגיה, נדרש תהליך של הכשרת לבבות וטיפוח ההבנה ש"קטיפתן" של שכיות חמדה עתיקות מקרקע המולדת אינה אספנות המעידה על אהבת הארץ וההיסטוריה שלה, אלא חמדנות מזיקה, שבה יש להילחם."

22. בבחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ט לחוק), יש לקחת בחשבון את הנתונים הבאים שנלמדים מהקביעות בהכרעת הדין לפיהן הנאשם ביצע פעולות חיפוש רבות, אליהן נערך מבעוד מועד, כאשר הצטייד בציד שנועד לחיפוש עתיקות. לא מדובר במקרה חד-פעמי או מקרי, והעובדה כי במהלך התקופה הנאשם הוזר על ידי גורם סמכות ולא נענה לאזהרה היא רלוונטית בבחינת מידת אשמו של הנאשם.

23. עוד רלוונטית בבחינת מידת האשם הקביעות בהכרעת הדין המבחינות בין הממצאים השונים שנתפסו בבית הנאשם: מבין שלל הממצאים שתועדו בבית רק פריטים בודדים נמצאו כבעלי ערך כלשהו והמוגדרים כ"עתיקות" ומתוכם נקבע, כי רק ביחס לחלקם הקטן התקיים בנאשם היסוד הנפשי הנחוץ בעבירה. לא מדובר במי שניהל מביתו מחסן עתיקות, אלא במי שאגר הכל-מכל, ובעיקר אשפה.

24. לקחתי בחשבון, כי כתוצאה מביצוע העבירות על ידי הנאשם לא נגרם נזק לאתרים המוגנים, גם לא לעתיקות עצמם וכן, שלא הוכח, כי העתיקות שנתפסו בבית הנאשם הם בעלי ערך היסטורי או כלכלי רב.

25. בסופו של יום יש לקבוע, כי מידת האשם של הנאשם היא ברף הבינוני-גבוה, ומידת הפגיעה של הנאשם בערכים המוגנים במקרה זה היא ברף הנמוך.

26. עיינתי באסמכתאות אליהן הפנו ב"כ הצדדים. אכן, כפי שטענה המאשימה בעצמה, פסקי הדין אליהן הפנתה מלמד על ענישה נוהגת נמוכה מזו שנטען לה, בשים לב לנסיבות המקרה. המאשימה עותרת להחמרה בענישה מטעמי מדיניות. אכן, המאשימה רשאית לפעול להחמרה בענישה ולבסס בטיעוניה מציאות המצדיקה זאת. על פי הוראות החוק, רמת הענישה הנוהגת היא רק אחד השיקולים שבית המשפט רשאי לבחון בעת קביעת מתחם העונש ההולם. השאלה המתבקשת היא, האם המקרה שבפני הוא המקרה המתאים לקבל בו את טיעון המאשימה להחמרה בענישה באופן המצדיק הטלת עונש מאסר על הנאשם שבפני.

27. אינני סבורה כך. התרשמותי, כי הנאשם אכן עבר עבירה והתנהלותו הכוללת אכן פורצת גבולות, בלתי נעימה וקשה להכלה. עם זאת, בסופו של יום, מדובר בהתנהלות שבבסיסה עליבות יותר מאשר עבריינות. מדובר בביטוי בלתי נעים אמנם, אך במקרה זה הוא נועד להראות כי יש להניח הנחות לזכות הנאשם ולא לחובתו במסגרת שיקולי הענישה.

28. בנוסף, בהכרעת הדין ניתנו מספר הערות בנוגע לאופן התנהלות היחידה החוקרת ולעמידתה של החקירה בסטנדרטים הקבועים בחוק והמקובלים לעריכת פעולות חקירה. בטרם יקבל בית המשפט את עתירת

המאשימה לשינוי במדיניות הענישה, על המאשימה לוודא כי התיקים המוגשים לבית המשפט מבוססים על התנהלות תקינה ומקצועית של כלל גורמי החקירה.

29. כאמור, מעיון באסמכתאות אליהן הופנו הצדדים עולה, כי עונשי מאסר הוטלו במקרים חמורים בהם מעשי העבירה לוו בפגיעה באתר העתיקות עצמו (למשל: ת"פ 12352-05-19 **רשות העתיקות- ירושלים נ' בוקאי** (3.12.20)).

במקרים הדומים יותר לענייננו מבחינת מידת החומרה שבהם, הוטלו, ככלל, עונשים צופי פני עתיד וקנסות.

א. בת"פ (נצ') 58372-03-11 **מדינת ישראל נ' ולנטין ואח'** (29.5.11) אליו הפנה ב"כ הנאשם, הורשעו הנאשמים על פי הודאתם בחיפוש במקרקעין לגילוי עתיקות, בעזרת גלאי מתכות. גזר הדין לאקוני ואינו כולל את פרטי העבירות או את האבחנה בין הנאשמים לעניין העונש. על הנאשמים הוטלו 5-6 חודשי מאסר על תנאי, ₪ 6,200-10,000 קנס והתחייבות.

ב. בת"פ (נצ') 37713-07-14 **מדינת ישראל נ' שיבלי ואח'** (7.6.16) אליו הפנה ב"כ הנאשם הורשעו הנאשמים לאחר שמיעת ראיות בעבירות של חיפוש עתיקות. המדובר בחיפוש שנערך באתר מוגן במהלך יום אחד ובסיוע גלאי מתכות וכלי חפירה. הנאשמים זוכו מעבירות של פגיעה באתר. נקבע, כי לנאשמים הרשעה קודמת, אך ישנה, בעבירה זהה. על הנאשמים הוטלו 6 חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 14,000 ₪ והתחייבות. במסגרת הערעור (ע"פ 48342-06-16) אישר בית המשפט את המתחם שנקבע, אך הקל בית המשפט המחוזי במעט בגובה הקנס של אחד הנאשמים.

ראו גם פסקי דין נוספים:

א. בת"פ (נצ') 8508-05-15 **רשות העתיקות - ירושלים נ ג דורון** (20.6.2019), אליו הפנתה המאשימה, הורשע נאשם בביצוע עבירה של חיפוש עתיקות ללא רישיון וזוכה מעבירה של סחר בעתיקות. המדובר באספן עתיקות רשום, שאינו בעל רישיון סחר בעתיקות. העבירה בוצעה במועד אחד באתר מוגן, תוך שימוש בגלאי מתכות. **על הנאשם נגזרו 4 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של שלוש שנים, קנס בסך 9,000 ₪ וענישה נלווית.**

ב. בת"פ (פ"ת) 49589-01-11 **מדינת ישראל נ' פריג'** (14.6.11), הורשע נאשם 1 בעבירות של פעולה אסורה בעתיקות ופגיעה באתר עתיקות, ונדון ל-4 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 10,000 ₪.

ג. בת"פ (נצ') 2996/07 **מדינת ישראל נ' קנאבה** (1.11.09), הורשעו הנאשמים 1-2 בביצוע עבירה של חיפוש או ניסיון חיפוש באתר עתיקות ללא רישיון, והוטל עליהם **עונש מאסר על תנאי למשך 6 חודשים וענישה נלווית.**

במקרה שבפניי, שבו מחד גיסא, מדובר באירועים רבים של חיפוש באתרים מוגנים ובלתי-מוגנים, תוך שימוש בציוד ייעודי ומאידיך גיסא, לא נגרם נזק לאתרים, העתיקות שנמצאו פשוטים בערכם ולא מדובר בסוחר או אספן עתיקות מקצוען, מתחם העונש הכולל במקרה זה נע בין מאסר על תנאי ועד 8 חודשי מאסר בפועל.

30. לענין מתחם הקנס, כעולה מפסקי הדין השונים יש לקבוע, כי מתחם הקנס ה"רגיל" בנסיבות הקרה שבפני הוא **10,000-30,000 ₪**. כמצוות המחוקק, בעת קביעת מתחם הקנס ההולם בית המשפט יתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם. הוצגו מסמכים המלמדים על מצבו הכלכלי הרעוע של הנאשם ונמסר, כי בתקופת ה"קורונה" לא עבד. בתקופה זו, למרבה השמחה, חזר המשק לפעילות תקינה ואף קיים ביקוש רב לעבודה שכירה שתאפשר למי שמעוניין בכך להתפרנס בכבוד. במכלול הנסיבות מתחם הקנס המשקלל את מצבו הכלכלי של הנאשם במקרה זה הוא **8,000-20,000 ₪**.

קביעת העונש המתאים בגדרי המתחם

31. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יתחשב בית המשפט בשיקולים כלליים ובשיקולים פרטניים, שאינם קשורים בנסיבות ביצוע העבירה.
32. לקחתי בחשבון כי מדובר בנאשם צעיר, אשר כבר צבר לחובתו ארבע הרשעות קודמות בעבירות שונות: החזקת סכין, הונאה בכרטיס חיוב, החזקת סם לצריכה עצמית וכן איומים והפרעה לשוטר במילוי תפקידו.
33. לקחתי בחשבון את מצבו הרפואי של הנאשם, הנתמך במסמכים הרפואיים שהוגשו ואת הטענות שהועלו לגבי קשייו של הנאשם בניהול אורחות חייו.
34. לקחתי בחשבון, כי מדובר במי שמפגש קודם עם גורמי האכיפה לא הביא להפסקה בביצוע העבירות וכן את התרשמותי הבלתי אמצעית כי מדובר במי שנחוצה בעניינו העברת מסר ברור ומציב גבולות והרתעה אישית לעתיד לבוא.
35. בשים לב לכל אלה, יש לקבוע את עונשו של הנאשם בשליש הראשון של המתחם, אך לא בתחתיתו.

סוף דבר:

36. לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים כמפורט לעיל אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:
- א. 6 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 3 שנים.
- המאסר המותנה יופעל אם תוך תקופה של 3 שנים מהיום, יעבור הנאשם עבירה בניגוד לחוק העתיקות.
- ב. קנס על סך 10,000 ₪, או 90 ימי מאסר תמורתם. הקנס ישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.9.21. אי עמידה בתשלום תגרור פירעון כל הקנס באופן מיידי.
- ג. הנאשם יתחייב התחייבות כספית בסך 5,000 ₪ שלא לעבור במשך 3 שנים מהיום עבירה לפי חוק העתיקות.
- ד. ניתן בזאת צו לחילוט העתיקות אשר נתפסו, גלאי המתכות וכלי החפירה.

37. הערה לסיום: במקרה חריג זה שקלתי האם נכון, להטיל על הנאשם הוצאות משפט. זאת, בשל התנהלותו הדיונית החריגה של הנאשם ואופן ניהול ההליך על ידו שחרג במקרה זה הרבה מעבר לנחוץ, למקובל ולמצופה (וראו גם ההערות שנקבעו בהכרעת הדין). ריבוי הטענות שהועלו, אופן העלאתן, תוך סתירות פנימיות בלתי ניתנות ליישוב, חוסר אבחנה מוחלט בין עיקר לטפל, גרמו במקרה זה להשחתת משאבי ציבור רבים. אופן ניהול ההליך במקרה זה בהכרח בא על חשבון תיקים אחרים, אזרחים אחרים ומטלות אחרות ובאופן הגורם לעיוות בסדרי העבודה של בית המשפט ולחוסר הלימה בין ה"גודל" האמיתי של התיק למשאבים המוקצים. אכן, **אין דין פרוטה כדין מאה.**

גם ניהול הליך על ידי מי שנלחם על חפותו, צריך להיעשות במידה הראויה, בהגינות הנחוצה ובתום לב. לולי נסיבותיו האישיות של הנאשם הן בפן הכלכלי והן בפן הרפואי, סבורה הייתי כי נכון לחייב את הנאשם בהוצאות משפט, משנמצא, בדיעבד, כי אופן ניהול ההליך על ידו עלה כדי ניהול לרעה של ההליך המשפטי ושל זכויותיו הדיוניות של הנאשם וכן ניצול לרעה של הזמן השיפוטי ושל המזג השיפוטי.

38. תיק המוצגים המקורי מוחזר למשמורת המאשימה.

זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, כ' תמוז תשפ"א, 30 יוני 2021, במעמד הצדדים.